

Đổi mới phương pháp giảng dạy các môn Lý luận chính trị tại Học viện Công nghệ Bưu chính Viễn thông

Đỗ Minh Sơn*

*ThS. Học viện Công nghệ Bưu chính Viễn thông

Received: 16/7/2024; Accepted: 23/7/2024; Published: 30/7/2024

Abstract: There are many solutions to develop political consciousness for students in the current context of integration and development. Innovating teaching methods for Political Theory subjects is one of those solutions, which has an extremely important position and role in forming a worldview, scientific methodology for students to study and practice at the school as well as meet the requirements of future work.

Keywords: Innovation of teaching methods of political theory subjects, at the institute of post and Telecommunication Technology.

1. Đặt vấn đề

Khoa học công nghệ, đặc biệt là công nghệ thông tin tác động tới tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội, trong đó có lĩnh vực giáo dục. Khi quá trình số hóa diễn ra với tốc độ nhanh chóng đã đặt ra một vấn đề có thể đổi mới đào tạo các môn Lý luận Chính trị (LLCT) theo phương thức kết hợp được không? bài viết này sẽ trả lời câu hỏi đó.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Chương trình các môn LLCT

Các môn LLCT được tổ chức giảng dạy và học tập trong hệ thống giáo dục đại học Việt Nam có tính chất bắt buộc. Việc giảng dạy các môn LLCT đã trải qua nhiều giai đoạn với những điều chỉnh, đổi mới nhằm đáp ứng yêu cầu của thực tiễn xây dựng đất nước trong thời kỳ đổi mới toàn diện đất nước theo định hướng xã hội chủ nghĩa. Hiện nay, các cơ sở đào tạo đại học triển khai đào tạo các môn LLCT theo công văn 3056 ngày 19/7/2019 của bộ Giáo dục và Đào tạo về việc Hướng dẫn thực hiện chương trình, Giáo trình các môn LLCT cho các chương trình đào tạo trình độ đại học chuyên và không chuyên về LLCT từ năm học 2019- 2020. Theo tinh thần đó, các cơ sở giáo dục đại học không chuyên về LLCT phải tổ chức giảng dạy 5 môn LLCT: Triết học Mác – Lênin; Kinh tế chính trị học Mác – Lênin; Chủ nghĩa xã hội khoa học; Tư tưởng Hồ Chí Minh; Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam. Các môn LLCT chiếm thời lượng 11 tín chỉ trong chương trình Đào tạo của các trường đại học.

2.2. Định hướng, cơ sở pháp lý

Để thực hiện đào tạo các môn LLCT theo phương thức kết hợp cần có những căn cứ về pháp lý cũng

như cơ sở thực tiễn.

Cơ sở pháp lý: Về phương pháp dạy học, công văn 3056 của Bộ Giáo dục và Đào tạo định hướng: “Khuyến khích hướng dẫn sinh viên (SV) đọc tài liệu trước, chỉ giảng những vấn đề cơ bản và sử dụng những phương tiện dạy học hiện đại trong giảng dạy các môn LLCT; tăng cường xem và tham quan thực tế”.

Trong quy chế đào tạo đại học, tại điều 8 mục 2b TT số 08/2021 đã chỉ rõ: “Đối với đào tạo theo hình thức chính quy và vừa học vừa làm, tối đa 30% tổng khối lượng của chương trình đào tạo được thực hiện bằng lớp học trực tuyến”. Đây là một trong những cơ sở pháp lý quan trọng để thực hiện đổi mới phương pháp giảng dạy các môn LLCT tại các trường đại học.

Tại điều 2 mục 1b TT số 12/2016 – Quy định WD CNTT (Ứng dụng Công nghệ thông tin) trong quản lý, tổ chức đào tạo qua mạng trong các cơ sở giáo dục đại học có ghi: “Đào tạo kết hợp (Blended learning) là việc kết hợp phương thức học tập điện tử e- Learning) với phương thức dạy- học truyền thống (theo đó người dạy và người học cùng có mặt) nhằm nâng cao hiệu quả công tác đào tạo và chất lượng giáo dục). Hiện bộ Giáo dục và Đào tạo đã ban hành Thông tư quy định về ứng dụng CNTT trong đào tạo trực tuyến đối với giáo dục đại học – Thông tư 30/2023/TT- BGD&ĐT ngày 29/12/2023. Đây là cơ sở pháp lý trực tiếp ảnh hưởng đến việc ứng dụng khoa học công nghệ vào quá trình đổi mới dạy- học các môn LLCT trong các cơ sở đào tạo đại học.

2.3. Đào tạo kết hợp (Blended learning) tại HV Công nghệ Bưu chính Viễn thông

Tổ chức thực hiện đào tạo kết hợp tại học viện (HV) Công nghệ Bưu chính Viễn thông được tiến hành theo các bước sau:

- Quá trình đào tạo được thiết kế theo mô hình học xen kẽ: SV tham gia vào các buổi học trực tiếp trên lớp dưới sự hướng dẫn trực tiếp của giảng viên (GV). Việc học tập của SV không dừng lại ở đó mà tiếp tục được thực hiện thông qua môi trường trực tuyến theo một chu kỳ thời gian theo thời khóa biểu của HV đưa ra. SV có thể chủ động xem lại các bài giảng, các nội dung được giảng dạy thông qua các học liệu điện tử.

- Về phía GV: có thể chủ động lựa chọn các nội dung để giảng dạy trực tiếp trên hội trường và trực tuyến thông qua hệ thống mạng điện tử.

2.4. Mục đích đào tạo kết hợp các môn LLCT

Khi đặt vấn đề thay đổi phương pháp giảng dạy vấn đề được đưa ra và bàn luận sôi nổi là mục đích của đào tạo kết hợp các môn LLCT là gì? Qua thực tiễn thực hiện đã làm nổi bật các tác động tích cực đến chất lượng đào tạo các môn LLCT như sau:

Một là, đào tạo kết hợp góp phần đổi mới căn bản và toàn diện, thay đổi tích cực chất lượng giảng dạy các môn LLCT.

Hai là, tăng tính hiệu quả, sự thu hút, hấp dẫn, tính thực tiễn của các môn LLCT nhờ sự hỗ trợ của công nghệ.

Ba là, tận dụng tiến bộ công nghệ để thúc đẩy đổi mới sáng tạo trong dạy và học, nâng cao chất lượng và cơ hội tiếp cận giáo dục, hiệu quả quản lý giáo dục.

Bốn là, thu gọn thời lượng học trực tuyến, tiết kiệm chi phí. Phương pháp này thu gọn thời lượng học trực tiếp, tiết kiệm chi phí trang thiết bị, điện, nước, giảm áp lực thiếu phòng học. Khi đồng bộ các yếu tố có thể bố trí hợp lý thời gian đào tạo cho phù hợp và hiệu quả hơn.

2.5. Phân bổ thời lượng môn học

Thời lượng môn học là một vấn đề được quan tâm trong quá trình đổi mới phương pháp dạy- học các môn LLCT. Căn cứ vào các cơ sở pháp lý đã trình bày phần trên, HV Công nghệ Bưu chính Viễn thông đã xây dựng và bố trí thời lượng các môn học LLCT một cách phù hợp với các đối tượng đào tạo. Về nguyên tắc là đối tượng khác nhau thì nội dung và phương pháp khác nhau.

Cụ thể, thời lượng, tỷ lệ lên lớp trực tiếp và trực tuyến với đối tượng Chính quy tập trung dài hạn (hay gọi là chính quy):

Học phần	Số TC	Lên lớp trực tiếp	Lên lớp trực tuyến	Tổng giờ
Triết học Mác -Lênin	3	30	15	45
Kinh tế chính trị Mác-Lênin	2	20	10	30
Chủ nghĩa xã hội khoa học	2	20	10	30
Tư tưởng Hồ Chí Minh	2	20	10	30
Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam	2	20	10	30

Như vậy, với đối tượng chính quy các môn LLCT thực hiện 70% số giờ trực tiếp giảng dạy trên lớp còn 30% là học trực tuyến.

Với đối tượng chính quy không tập trung, thời lượng trực tiếp và trực tuyến khi học các môn LLCT được phân bổ như sau:

Học phần	Số TC	Lên lớp trực tiếp	Lên lớp trực tuyến	Tổng giờ
Triết học Mác -Lênin	3	25	20	45
Kinh tế chính trị Mác-Lênin	2	15	15	30
Chủ nghĩa xã hội khoa học	2	15	15	30
Tư tưởng Hồ Chí Minh	2	15	15	30
Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam	2	15	15	30

Với đối tượng vừa học vừa làm, HV cân nhắc để học phần triết học, học trực tiếp trên 55% thời lượng do đặc thù của đối tượng và đặc thù môn học, còn các học phần khác thì thực hiện 50% học trực tiếp trên lớp và 50% học trực tuyến trên mạng điện tử.

2.6. Hệ thống học liệu điện tử

Để triển khai quá trình đổi mới giảng dạy một cách đồng bộ, có hiệu quả các môn LLCT, HV Công nghệ Bưu chính Viễn thông đã triển khai nhiều công việc đồng thời liên quan đến quá trình thực hiện.

Trước tiên là xây dựng hệ thống học liệu điện tử. Hệ thống học liệu là những cơ sở để đảm bảo khối lượng kiến thức môn học được truyền tải tới SV qua hình thức trực tuyến, đồng thời đây cũng là cơ sở để hoàn chỉnh bước quản lý SV cùng với việc quản lý trực tiếp của GV trên lớp. Hệ thống học liệu điện tử bao gồm hai phần chính:

Một là, hệ thống các bài giảng điện tử do các bộ môn xây dựng nội dung, được quay video, những bài giảng này bao quát toàn bộ nội dung cơ bản của môn học. Hệ thống bài giảng được trình bày cơ bản, hệ thống, thống nhất. Những bài giảng ở các bộ môn do GV phụ trách môn học đó trực tiếp thực hiện, đây là căn cứ cơ bản để SV học tập, nghiên cứu môn học.

Hai là, hệ thống các chuyên đề phục vụ cho SV mở rộng kiến thức, liên hệ với thực tiễn của Việt Nam trong công cuộc xây dựng đất nước theo định hướng

xã hội chủ nghĩa hiện nay. Hệ thống các chuyên đề được lựa chọn nội dung nổi bật, nóng, sát với thực tiễn hiện nay. HV đã mời các chuyên gia đầu ngành ở Việt Nam trong mỗi bộ môn thực hiện và được thể hiện bằng các video.

2.7. Triển khai hệ thống

Sau khi đã chuẩn bị các điều kiện cho quá trình đổi mới giảng dạy và học tập các môn LLCT ở phần nội dung, vấn đề còn lại là phụ thuộc vào hệ thống mạng điện tử để triển khai thực hiện.

Với lực lượng chuyên gia về công nghệ thông tin, cùng với hệ thống mạng điện tử của quốc gia, với những điều chỉnh của kỹ thuật đã hỗ trợ rất hiệu quả quá trình thực hiện. HV đã xây dựng hệ thống quản lý thời lượng, chất lượng học tập nghiên cứu của SV đối với các môn LLCT. Hệ thống quản lý LMS kiểm tra được thời lượng học tập của SV đối với các môn học. Không những vậy còn kiểm tra được những nội dung cơ bản nhất của bài giảng mà SV đang theo dõi. Triển khai hệ thống LMS còn là căn cứ để GV quyết định đến điểm thái độ chuyên cần của SV theo quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo. Trong quá trình triển khai hệ thống, cần tăng cường sự kết hợp giữa các chuyên viên kỹ thuật (theo dõi SV trên mạng MLS và đội ngũ GV để điều chỉnh, uốn nắn kịp thời những bất cập trong quá trình học tập, nghiên cứu môn học).

2.8. Đánh giá

Bước đầu quá trình thực hiện đổi mới giảng dạy các môn LLCT, cùng với quá trình đánh SV bằng ngân hàng đề thi các môn LLCT tại HV Công nghệ Bưu chính Viễn thông có thể rút ra một số đánh giá ban đầu sau đây:

- Tổ chức đào tạo kết hợp đã tạo thay đổi căn bản trong cách tổ chức đào tạo các môn LLCT tại HV: cả cách dạy và học.

- Mời được các chuyên gia hàng đầu tham gia giảng dạy, nói chuyện giúp SV hào hứng tham gia học tập và dễ tiếp thu các kiến thức LLCT.

- GV có thêm thời gian hơn để học tập, nghiên cứu khoa học, nâng cao trình độ mọi mặt. Thời gian hướng dẫn SV học tập được bố trí linh hoạt, tạo sự chủ động đối với cả người dạy và học. Tối ưu hóa được nguồn lực GV, cơ sở vật chất phục vụ đào tạo. Tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin vào hoạt động đào tạo.

- Tổ chức đào tạo kết hợp giúp SV giảm áp lực học tập các môn LLCT trên lớp. Tỷ lệ SV tham gia học tập và hoàn thành môn học trên hệ thống LMS: 98,8%.

- Hệ thống đồng bộ với hệ sinh thái Đại học số của HV Công nghệ Bưu chính Viễn thông giúp GV, SV thuận tiện trong quá trình sử dụng.

2.9. Định hướng phát triển

- Mở rộng phương thức đào tạo kết hợp với các học phần khác trong chương trình đào tạo của HV Công nghệ Bưu chính Viễn thông.

- Tiếp tục mời các chuyên gia, GV tham gia giảng dạy, xây dựng bài giảng và hướng dẫn SV học tập.

- Mở rộng và nâng cấp hệ thống LMS/LCMS để có thể linh hoạt trong công tác tổ chức đào tạo. Hoàn thiện hệ thống trong tổng thể chung của hệ sinh thái đại học số của HV.

- Hoàn thiện cơ chế, chính sách, triển khai áp dụng rộng rãi cho các hệ, các trình độ đào tạo tại HV.

3. Kết luận

Số hóa là xu thế tất yếu của quá trình phát triển trong cuộc cách mạng công nghệ 4.0, giáo dục đào tạo cũng không nằm ngoài quá trình đó. Với sự quyết tâm của lãnh đạo Bộ Thông tin và Truyền thông, với sự tích cực của các thành viên tham gia quá trình đổi mới cũng như sự đồng bộ của kết cấu mạng hệ thống thông tin HV Công nghệ Bưu chính Viễn thông đã thực hiện đào tạo kết hợp các môn LLCT. Kết quả bước đầu chứng minh đây là xu thế tất yếu của quá trình đào tạo đại học trong bối cảnh mới.

Tài liệu tham khảo

[1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2019), *Công văn số 3056/BGDĐT-GDDH ngày 19/07/2019 về việc hướng dẫn thực hiện chương trình, giáo trình các môn Lý luận chính trị*, Hà Nội.

[2]. Đỗ Minh Sơn (2016), Đề tài khoa học cấp Học viện Công nghệ Bưu chính Viễn thông: *Phát triển ý thức chính trị của sinh viên Học viện Công nghệ Bưu chính Viễn thông*, Hà Nội.

[3]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), *Thông tư số 08 ngày 18/03/2021/TT-BGDĐT, Tại Điều 8 mục 2b Quy chế đào tạo đại học*, Hà Nội.

[4]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2016), *Thông tư số 12 ngày 22/04/2016/TT-BGDĐT Tại Điều 2 mục 1b Quy định UD CNTT trong quản lý, tổ chức đào tạo qua mạng trong các CSGDDH và Thông tư 30/2023/TT-BGD&ĐT ngày 29/12/2023 quy định về UD CNTT trong đào tạo trực tuyến đối với giáo dục đại học*, Hà Nội.

[5]. Học viện Công nghệ Bưu chính Viễn thông (2024), *Thực tế quá trình thực hiện đổi mới phương pháp giảng dạy các môn Lý luận Chính trị tại Học viện Công nghệ Bưu chính Viễn thông năm học 2023-2024*, Hà Nội.